กัณฑ์ที่ 50

การแสดงศีล (สีลุทเทส)

แสดง ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๙๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

สีลปริภาวิโต สมาธิมหปฺผโล โหติ มหานิสํโส
สมาธิปริภาวิตา ปญฺญามหปฺผลา โหติ มหานิสํสา
ปญฺญาปริภาวิตํ จิตฺตํ สมฺมเทว อาสเวหิ วิมุจฺจติ
เสยฺยถีทํ กามาสวา ภวาสวา อวิชฺชาสวา
ตตฺถ อปฺปมาเทน สมฺปา เทตพฺพนฺติ ฯ

บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงในสีลุทเทส แสดงเรื่อง ศีลเป็นเหตุ มีสมาธิเป็นอานิสงส์ สมาธิเป็นต้นเหตุ มีปัญญาเป็นอานิสงส์ ปัญญาเป็นต้นเหตุ อบรมจิตให้หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย ในข้อนั้น ท่านทั้งหลายพึงกระทำโดยความไม่ประมาทเถิดประเสริฐนัก ที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา สมเด็จพระบรมศาสดาทรงวางตำรับตำราไว้ เป็นแบบแผนแน่นหนา ทรงตรัสเทศนาโปรดเวไนยสรรพสัตว์อยู่ ๔๕ พรรษา เมื่อรวบรวมธรรมวินัย ไตรปิฎกของพระบรมศาสดาแล้ว ก็คงเป็น ๓ คือ วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก เรื่องนี้พระเถรานุเถระ มีพระมหาอริยกัสสปะเป็นประธาน ได้สังคายนาร้อยกรอง ทรงพระธรรมวินัย เป็นหลักฐาน เรียกว่าพระวินัย พระสูตร พระปรมัตถ์

พระวินัย จัดเป็น ศีล ศีลมากนักเป็น ***อปฺปริยนฺตปริสุทฺธิศีล*** ศีลของพระภิกษุไม่มีที่สุดทีเดียว ศีลของอุบาสกอุบาสิกา มี๕ มี๘ มี๑๐ ตามหน้าที่ สามเณรมี๑๐

ส่วนพระสูตรก็ตรัสเทศนามากอีกเหมือนกันเรียกว่า สุตตันตปิฎก ยกเป็นสุตตันตปิฎกนั้น ถึง ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ถ้าจะสรุปเข้าแล้ว ถ้าจะสรุปรวบรวมเข้า ก็เป็น สมาธิ สมาธิจัดเป็นภูมิไปมาก มีมากอีกเหมือนกัน แต่ว่า ว่าสั้น ๆ แล้วก็สมาธิ

พระปรมัตถปิฎก ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ถ้าย่นลงเป็นสั้น ๆ แล้วก็คือ ปัญญา ปัญญาก็แยกออกมากอีกเหมือนกัน

เพราะฉะนั้น ศีล สมาธิ ปัญญา นี่แหละ เป็นหลักเป็นประธานของพระพุทธศาสนา ผู้ปฏิบัติควรศึกษาเสียให้รู้ศีลชัด รู้ศีลแล้ว ให้รู้จักสมาธิชัด ให้รู้จักปัญญาเสียให้ชัด

บัดนี้จักแสดงให้จำไว้เป็นข้อปฏิบัติ ตามวาระพระบาลีที่ยกขึ้นไว้เป็นนิเขปกถาว่า

สีลปริภาวิโต	*ศีลเจริญขึ้นแล้ว*
สมาธิมหปฺผโล	*มีสมาธิเป็นอานิสงส์*
สมาธิปริภาวิตา	*สมาธิเจริญขึ้นแล้ว*

ปญฺญามหปฺผลา โหติ มหานิสํสา *มีปัญญาเป็นผลอานิสงส์*

ปญฺญาปริภาวิตํ จิตฺตํ สมฺมเทว อาสเวหิ วิมุจฺจติ *ปัญญาเมื่อเจริญขึ้นแล้ว อบรมจิตให้หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย*

เสยฺถีทํ *อย่างไรเล่า*

กามาสวา *อาสวะทั้งหลายนั้นคือ*

กามาสวะ ภวาสวะ อวิชฺชาสวะ เป็นอาสวะ๓

อาสวะมี๔ ในระหว่างอวิชชาสวะนั้น

หน้าอวิชชาสวะมีทิฏฐาสวะอีกอาสวะมี๔แต่ท่านจัดไว้ในที่นี้มี๓

ตตฺถ อปฺปมาเทน สมฺปา เทตพฺพํ *ท่านทั้งหลายในข้อนั้น ไม่ควรประมาท*

อปฺปมาเทน สมฺปา เทตพฺพํ *คือยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิดประเสริฐนัก*

นี้เนื้อความของพระบาลีคลี่เป็นสยามภาษาได้ความเท่านี้ ต่อจากนี้จะอรรถาธิบายเป็นลำดับไปว่า ศีลนะ ***สีลปริภาวิโต*** ศีลเจริญขึ้นแล้วเป็นไฉน? เจริญนั้นคือ งอกขึ้นเจริญขึ้นแล้ว ศีลถ้าว่าปริยายหยาบ ๆ ก็คือ ศีล๕ เว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักฉ้อ ประพฤติผิดในกาม พูดปด เสพสุรา ศีล๘ เว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักฉ้อ ล่วงสัทธรรมประเวณี พูดปด เสพสุรา บริโภคอาหารในเวลาวิกาล ฟ้อนรำขับร้องดีดสีตีเป่าต่าง ๆ ทัดทรงประดับประดาร่างกาย เสียบดอกไม้ของหอม เครื่องลูบไล้ให้เกิดยั่วยวนใจต่าง ๆ เหล่านี้ นั่งนอนอาสนะอันสูงใหญ่ ไม่สมควร นี้เป็นศีล๘ ศีล๑๐ เติม เว้นหยิบเงินและทอง รับเงินและทองไว้นี่เป็นศีล๑๐ นี่โดยปริยาย

หากว่าขั้นเข้าถึงภายใน ถึงเจตนา ที่พระองค์ทรงรับสั่งว่า ***เจตนาสีลํ ภิกฺขเว*** ดูกรภิกษุทั้งหลาย เจตนาเป็นศีล เจตนาความคิดอ่านทางใจ คิดดีคิดชั่ว คิดไม่ดีไม่ชั่ว เรียกว่าเจตนาศีล ที่จะบริสุทธิ์ได้ก็เพราะอาศัยเจตนา เจตนามีภายในก่อนจึงรักษาศีลได้ ศีลแล้วแต่เจตนา เจตนาเป็นศีล ศีลความคิดอ่านทางใจ

คำว่าใจ นั้นคืออะไร? เห็นอย่างหนึ่ง จำอย่างหนึ่ง คิดอย่างหนึ่ง รู้อย่างหนึ่ง เป็นจุดเดียวกันเขาเรียกว่าใจ เห็นอย่างหนึ่ง จำอย่างหนึ่ง คิดอย่างหนึ่ง รู้อย่างหนึ่ง รวมเข้าเป็นจุดเดียวเรียกว่า ใจ ใจนั่นแหละที่เกิดของใจนั้นอยู่กลางใจมนุษย์นี้ สะดือทะลุหลัง ขึงด้ายกลุ่มเส้นตึง ขวาทะลุซ้าย ขึงด้ายกลุ่มเส้นตึง กลางสะดือเชียวนะ เจาะให้ทะลุตรงกัน ไม่ให้ค่อนล่างค่อนบนละ ไม่ให้ค่อนหน้าค่อนปลายนะ ขวาก็เจาะขวาทะลุซ้าย ไม่ค่อนหน้าค่อนปลายนะ ตรงดิ่งเชียว เอาด้ายร้อยเข้าเส้นหนึ่ง ข้างหน้าข้างหลัง ร้อยเข้าเส้นขึงตึง ตรงกลางเส้นด้ายจรดกัน ตรงนั้นเรียกว่า ***กลางกั๊ก*** กลางกั๊กนั้นแหละ ถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ถูกกลางดวงธรรมพอดีเชียว กลางกั๊กนั้นแหละเป็นที่เกิดที่ดับ ถ้ามนุษย์มาเกิดต้องเกิดตรงนั้น เวลาตายก็ต้องไปหยุดตรงนั้น หยุดกลางกั๊กนั้นแหละ เป็นที่เกิดที่ดับ ถ้ามนุษย์มาเกิดต้องเกิดตรงนั้น เวลาตายก็ต้องไปหยุดตรงนั้น หยุดกลางกั๊กนั้นจนตาย เวลาหลับ ใจก็ต้องไปหยุดตรงนั้น จึงหลับ หลับตรงไหนก็ตื่นตรงนั้น เกิดตรงไหนก็ตายตรงนั้น ให้รู้จักที่เกิด-ที่ตาย ให้รู้จักที่หลับ-ที่ตื่น เกิดดับหลับตื่น เกิดดับหลับตื่น ให้รู้จักหลักอย่างนี้

นี่แหละรู้จักอย่างนี้ ก็จะรู้จักศีล จะรู้จักศีลจริง ๆ ศีลภายใน ไม่ใช่ศีลข้างนอก ศีลโดยทางปฏิบัติ ไม่ใช่ศีลโดยทางปริยัติ

เมื่อใจไปหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายมนุษย์**นั้น ให้ถูกส่วนเข้า พอถูกส่วนเข้าเท่านั้น เห็นดวงใสเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ผุดขึ้นมา ใจก็ไปติดอยู่กลาง ***ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน*** ที่ดวงใสนั้น ดวงใสนั้นแหละเรียกว่า ***เอกายนมรรค*** ก็เรียกเป็นหนทางไปชั้นเอก ไม่มีทางไปอื่นดีกว่านั้นอีกต่อไป เรียกว่า เอกายนมรรค อีกนัยหนึ่งท่านเรียกว่า ***ปฐมมรรค*** หนทางเบื้องต้นมรรคผลนิพพาน ผู้ที่จะไปสู่มรรคผลนิพพานก็ไปกลางดวงนั้น ไปหยุดอยู่กลางดวงนั้น นี่หนทางเบื้องต้นมรรคผลนิพพาน อีกนัยหนึ่งท่านเรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ธัมมานุปัสสนา แปลว่า ดำเนินไปตามทางของพระอริยเจ้าพระอรหันต์เหมือนกันทุกองค์ ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ยืนยันเหมือนกันหมด ไปทางเดียวกัน

ใจหยุดอยู่กลางดวงนั้น พอหยุดอยู่กลางดวงนั้น พอถูกส่วนเข้าเท่านั้นแหละ กลางดวงนั่นเองจะเห็นดวงศีล ดวงเท่ากันนั่น ดวงศีลเห็นเข้าแล้ว เมื่อเห็นดวงศีลแล้วก็ได้การหละ ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์หละ ดวงเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ใสบริสุทธิ์สนิท ดุจกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า ใสเทียว นั่นไปเห็นนั่นนะ ถ้าเห็นเข้าเท่านั้น ใจก็ติดอยู่กลางดวงศีลนั้น กลางดวงศีลนั่น

หยุดอยู่กลาง***ดวงศีล*** พอถูกส่วนเข้าเท่านั้นแหละหยุดในหยุดหนักเข้า ๆ เมื่อถึงดวงศีลแล้ว ดวงศีลเป็นเหตุจะเข้าถึงดวงสมาธิเท่ากัน ๆ แบบเดียวกัน ดวงเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เหมือนกัน นั่นเรียกว่า ดวงสมาธิ

หยุดอยู่กลาง***ดวงสมาธิ***นั่นเหมือนกัน พอถูกส่วนเข้าเท่านั้นแหละ เข้าถึงดวงปัญญา ดวงเท่า ๆ กัน เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เหมือนกัน แต่ว่าตามตำราพระพุทธศาสนามีเบื้องต้น ถ้ามีดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เบื้องปลายของดวงศีล สมาธิ ปัญญา มีดวงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ มีหนทางเบื้องต้นเบื้องปลายอีก

หยุดอยู่ศูนย์กลาง***ดวงปัญญา***นั่นแหละ ถูกส่วนเข้าเห็น ดวงวิมุตติ ดวงเท่ากัน

หยุดอยู่ศูนย์กลาง***ดวงวิมุตติ***นั่นแหละ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั่น

หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง***ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ*** ก็ไปเห็น กายมนุษย์ละเอียด ที่นอนฝันออกไป เอ๊ นี่แปลกจริง ไอ้กายนี้เราไม่เคยเห็นเลย เวลาฝัน เลิกจากฝันมันมัว ๆ ไม่รู้อยู่ที่ไหน พอเข้ามาในทางกลางศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะเข้า เอ๊ เจ้ากายมนุษย์ละเอียดนี่อยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนี่เอง ดวงเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ อ้ายกายมนุษย์ละเอียดอยู่ในนั้นเอง ถ้าว่ากายใหญ่ประมาณ ๘ ศอก กายนั้น กายละเอียดนั่นแหละ ประมาณ ๘ ศอก แต่ว่าลดส่วนเข้ามาเท่ากับกายมนุษย์ นี่ก็ไอ้กายที่นอนฝันออกไป มันก็เท่า ๆ ตัวเรานี่แหละ หญิงก็เท่า ๆ กัน ชายก็เท่า ๆ กัน แต่ว่าตามส่วนของมันสูง ๘ ศอก กายละเอียดนั้น นั่นไปเห็นกายละเอียดเข้าแล้ว อยู่ในกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนี่เอง ที่เข้าถึงกายละเอียด

ทำไมจึงเข้ามาถึงเล่า เดินถูกทางเข้า ปฏิบัติถูกต้องร่องรอยทางพระพุทธศาสนาเข้าก็ไปเห็นกายมนุษย์ละเอียด เอาละเห็นกายมนุษย์ละเอียดแล้ว ก็สนุกหละเรา

เออ ข้าไม่เคยเห็นเลย เจ้าเป็นคนเจ้าหน้าที่ฝัน ลองฝันให้ดูสักเรื่องซิ เอาเรื่องเชียงใหม่กันเชียวนะ กระพริบตาเดียว เอาดอยสุเทพมาเล่าให้ฟังแล้ว ไปเชียงใหม่มาแล้ว กระพริบตาเดียว นั่นแน่ฝันเร็วขนาดนั้นแน่ะ

เอ้า ฝันในเรื่องภาคใต้ นครศรีธรรมราช กระพริบตาเดียว ไปเอาเรื่อง นครศรีธรรมราชมาให้ฟังแล้ว เรื่องพระเจดีย์ใหญ่

เอ้า ฝันไปจังหวัดนครพนมซิ กระพริบตาเดียวเอาเรื่องพระธาตุพนมมาเล่าให้ฟังแล้ว ฝันได้อย่างนี้ นั่งเฉยอยู่นั่นแหละ

เอ้า ฝันถึงเรื่องเมืองเพชรเข้าซิ กระพริบตาเดียว เอาเรื่องเขาวังมาเล่าให้ฟังแล้ว พระเจ้าแผ่นดินแก อยากเป็นเทวดาทั้งเป็นมนุษย์นี่ จะพาพระมเหสีของแกขึ้นไปโน้นบนยอดเขาวังโน้น ไปตั้งวังอยู่โน้น อยู่บน ยอดเขาโน้น แกนึกว่าแกเป็นเทวดาแล้วทีเดียว ได้รับความสุข นั่นเอาเรื่องเขาวังมาเล่าให้ฟังแล้ว นี่กาย ที่ฝัน ฝันได้อย่างนี้ ฝันได้ทั้งที่กำลังตื่น ๆ หนา ไม่ต้องหลับหนา ฝันได้จริงจังอย่างนี้

อย่างขนาดวัดปากน้ำเขาฝันได้ **๑๕๐** กว่าคน ทั้งภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาเขาฝันได้ นี่ เพราะเหตุอะไรเขาจึงฝันได้อย่างนี้

สีลปริภาวิโต เขาทำศีลให้เป็นขึ้น

สมาธิมหปฺผโล เขาทำสมาธิให้เป็นขึ้น

ปญฺญาปริภาวิตา เขาทำปัญญาให้เป็นขึ้น แล้วเข้าถึงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เห็นกาย มนุษย์ละเอียดที่นอนฝันออกไป เขาทำได้อย่างนี้ เป็นอย่างนี้จริง ๆ ในทางปฏิบัติ ไม่ใช่ลวงไม่ใช่หลอกเล่น เป็นอย่างนี้จริง ถ้าพวกปฏิบัติไม่เป็นอย่างนี้ ร่องรอยพระพุทธศาสนารู้จักได้ยากจริง ไม่ใช่ของง่ายเลย จะ ไม่เห็นศีล สมาธิ ปัญญาเลยทีเดียว จะไม่เห็นดวงศีล สมาธิ ปัญญาเลยทีเดียว

ดวงศีลนั้น ตัววินัยปิฎกแท้ ๆ กลั่นจากวินัยปิฎกมากน้อยเท่าไร มารวมเป็นดวงศีลดวงเดียว ส่วน สมาธินั้นกลั่นมาจากสุตตันตปิฎก มากน้อยเท่าใดมารวมอยู่สมาธิดวงเดียว ตัวปัญญานั้น ปรมัตถปิฎกมาก น้อยเท่าใด ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ สรุปเข้าในดวงปัญญานั้นดวงเดียว ในดวงนั้นทั้งนั้น อยู่ในนั้น ก็อยู่ใน กลางดวงธรรมกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ เดินในนั้นหนา เดินในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็น กายมนุษย์ ไม่ใช่เดินเลอะ ๆ เทอะ ๆ เหลว ๆ ไหล ๆ เดินในทางไปเกิดมาเกิดของมนุษย์ทีเดียว ไม่ใช่เดินทาง อื่น เลอะเทอะไป เมื่อรู้จักหลัก เข้าใจเสียอย่างนี้ชัดแล้วก็ต่อไป อีกสักเท่าไรชั้น ก็เดินอย่างเดียวกันอย่าง นี้

เดี๋ยวจะแสดงลึกลงไปกว่านี่นะ ตั้งใจฟังเอาแค่นี้ก่อน นี่ตามศีล สมาธิ ปัญญา แล้วก็เติมธัมมานุปัสส นาในเบื้องต้น และเบื้องปลายดวงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ตำราเขามีอย่างนั้นจริง ๆ คำในปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย สุตตนิบาตปิฎก ยกข้อสำคัญขึ้นแสดงว่า ***ธรรมของพระพุทธเจ้ามี ๕ ประการ*** มี ๕ นั้น คืออะไร? คือ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

ตามตำราท่านวางไว้ว่า

ทสหํเคหิ สมนนาคโต อรหา วิมุจฺจตีติ

ผู้ใดมาตามพร้อมแล้วด้วยองค์๑๐ ผู้นั้นเป็นพระอรหันต์ องค์นั้นคืออะไร? **สัมมาทิฏฐิ๑ สัมมาสังกัปโป๒ สัมมาวาจา๓ สัมมากัมมันโต๔ สัมมาวายาโม๕ สัมมาอาชีโว๖ สัมมาสติ๗ สัมมาสมาธิ๘ มี ๘ แล้ว สัมมาญาณ๙ สัมมาวิมุตติ๑๐** แล้วมีองค์ ๑๐ อย่างนี้

องค์ ๘ นั้นย่นลงเป็นองค์๓ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป นี่ย่นเข้าเป็น ปัญญา สัมมาวาจา สัมมากัม มันโต สัมมาอาชีโว ย่นลงเป็น ศีล สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ ย่นลงเป็น สมาธิ รวมเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา สาม ถ้าได้ ๓ แล้ว เติม สัมมาญาณ๔ สัมมาวิมุตติ เป็น ๕

ภาพจาก : hubbesite.org

....นี่อาศัยดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ได้เห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ หลักนี้เป็นสำคัญนัก ต้องเข้าถึงหลักนี้ให้ได้ *หญิงก็ดีชายก็ดี คฤหัสถ์ บรรพชิตไม่ว่า ถ้าเข้าถึงหลักนี้ไม่ได้ จะไม่ถึงพระพุทธศาสนา จะบวชเป็นพระเป็นเณร เป็นอุบาสกอุบาสิกาก็อย่างนั้นแหละ ไม่มีรสมีชาติอะไร?....*

นี่แหละผู้ใดมาตามพร้อมด้วยธรรม ๕ ประการนี้แล้ว ผู้นั้นจะพบหลักฐานของพระพุทธศาสนาอย่างแน่ นี่อาศัยดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ได้เห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ หลักนี้เป็นสำคัญนัก ต้องเข้าถึงหลักนี้ให้ได้ ***หญิงก็ดีชายก็ดี คฤหัสถ์ บรรพชิตไม่ว่า ถ้าเข้าถึงหลักนี้ไม่ได้ จะไม่ถึงพระพุทธศาสนา จะบวชเป็นพระเป็นเณร เป็นอุบาสกอุบาสิกาก็อย่างนั้นแหละ ไม่มีรสมีชาดอะไร?*** จะไว้ใจยังไม่ได้ ไม่ได้แน่นอน ถ้าเพลี่ยงพล้ำแล้ว จะพาลไปถึงอื่นร่ำไป แต่เพียงว่าต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์เท่านั้นแหละ ถึงไหว้แล้ว เอาเข้าแล้ว ถึงเขาใหญ่ ๆ ศักดิ์สิทธิ์ ถึงไหว้แล้ว เอาเข้าแล้ว ไหว้ภูเขาให้อีกแล้ว ไหว้ต้นไม้ไหว้ภูเขา ไปถึงไอ้ป่าใหญ่ ๆ เข้าดงใหญ่ ๆ เข้ามีพวกผีดุ ผีร้ายหนัก พอไปเข้าก็ไหว้ก็บูชากัน เอาเข้าแล้ว ไปไหว้ไปบูชากันอีกแล้ว นั่นเลอะแล้ว ถือพุทธศาสนา ถือธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ถือศีล สมาธิ ปัญญา ไม่แน่นแล้วหละ เลอะเลือนเหลวไหล เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ก็เพราะเหตุไรจึงเป็นเช่นนั้นละ เข้าร่องรอยพุทธศาสนาไม่ถูก จับหลักพุทธศาสนาไม่ได้ ตัวจริงของพระพุทธศาสนา วางไม่ถูกไม่ต้องอะไร เดี๋ยวจะแสดงให้ฟังว่ามันลึกซึ้งอย่างนี้ ทางพระพุทธศาสนาไม่ใช่เป็นของผิวเผิน ผู้เทศน์นี้เอง บวชด้วยเรียนด้วย เป็นครูสอนด้วย ๑๒ พรรษาโน้นแน่ะ จึงรู้จักพระพุทธศาสนาชัด ว่า อ้อ พระพุทธศาสนานี่เป็นอย่างนี้เอง คือพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะนี้เอง ที่จะเข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ ไม่ใช่เป็นของง่าย เข้าไปถึงยากนักลำบากนัก ต้องเข้าไปอย่างนี้แหละ

พอเข้าไปถึง กายมนุษย์ละเอียด ละก็ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายมนุษย์ละเอียด**
พอถูกส่วนเข้า
ก็ถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
ดวงศีล
ดวงสมาธิ
ดวงปัญญา
ดวงวิมุตติ
ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกาย กายทิพย์ ทีเดียว

ใจกายทิพย์ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายทิพย์** แบบเดียวกัน
เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
ดวงศีล
สมาธิ
ปัญญา
วิมุตติ
วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึง กายทิพย์ละเอียด

ใจกายทิพย์ละเอียด หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายทิพย์ละเอียด**
พอถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
ดวงศีล

สมาธิ
ปัญญา
วิมุตติ
วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึง กายรูปพรหม

ในกายที่๕ ใจกายรูปพรหม หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายรูปพรหม**
พอถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
ดวงศีล
สมาธิ
ปัญญา
วิมุตติ
วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึง กายรูปพรหมละเอียด

ใจกายรูปพรหมละเอียด หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายรูปพรหมละเอียด**
ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
ดวงศีล
ดวงสมาธิ
ดวงปัญญา
วิมุตติ
วิมุตติญาณทัสสนะ แบบเดียวกัน เข้าถึง กายอรูปพรหม

ใจกายอรูปพรหม หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายอรูปพรหม**
ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
ดวงศีล
สมาธิ
ปัญญา
วิมุตติ
วิมุตติญาณทัสสนะ แบบเดียวกัน เข้าถึง กายอรูปพรหมละเอียด

ใจกายอรูปพรหมละเอียด หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายอรูปพรหมละเอียด**
พอถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
ดวงศีล
สมาธิ
ปัญญา
วิมุตติ

วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึง กายธรรม พอเข้าถึงกายธรรมเท่านั้นแหละ รูปของพระพุทธปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า งดงามนัก จะปั้นทำให้เหมือนที่เขาปั้นไว้ในโบสถ์ ในวิหารการเปรียญ นี่ก็เพราะธรรมกายนี่แหละ รูปธรรมกาย รูปพุทธรัตนะ นี่แหละ

ใจของพุทธรัตนะ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**พุทธรัตนะ** ใหญ่วัดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย หน้าตักกว้างแค่ไหน กว้างแค่ไหน ๓ วา ๔ วา อย่างไรก็เท่ากัน วัดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย กลมรอบตัว อยู่กลางกาย กลางองค์พุทธรัตนะนั้น ใจพุทธรัตนะหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพุทธรัตนะ พอถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงเท่ากันกับดวงพุทธรัตนะนั้น เข้าถึงดวงศีลก็เท่ากัน ถึงดวงสมาธิก็เท่ากัน ดวงปัญญาก็เท่ากัน ดวงวิมุตติก็เท่ากัน ดวงวิมุตติญาณทัสสนะก็เท่ากัน กลมรอบตัวเท่ากัน ๖ ดวงด้วยกัน เข้าถึง **กายธรรมละเอียด** หน้าตัก๕ วา สูง๕ วา เกตุดอกบัวตูม ใสเหมือนกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้าหนักเข้า นั้นเรียกว่า **ธรรมกายละเอียด** พุทธรัตนะตอนต้น เรียกว่าเป็นพุทธรัตนะ เป็นพระพุทธเจ้า ธรรมรัตนะ ดวงใส วัดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้าตัก ดวงธรรมนั้นเรียกว่า ธรรมรัตนะ เรียกว่า ธรรมเจ้า ทีเดียว เฉพาะกายละเอียดอยู่ในดวงธรรมรัตนะนั่น เรียกว่าพระสงฆ์เจ้า

คำว่า ***พุทฺโธ*** เป็นเนมิตกนามเกิดขึ้นจากพุทธรัตนะ คำว่า ***ธมฺโม*** เป็นเนมิตกนามเกิดขึ้นจากธรรมรัตนะ คำว่า ***สงฺโฆ*** นั่นเป็นเนมิตกนาม เกิดขึ้นจากสังฆรัตนะ เป็นต้นยืนให้เห็นของจริงเข้า เห็นความเกิดเหตุให้เกิด ความดับ เหตุให้ดับ เข้าจริง เห็นจริงเข้าเป็นเนมิตกนามเกิดขึ้นกับพุทธรัตนะว่า พุทโธ ธรรมรัตนะนั่นเอง

ธรรมรัตนะ ดวงนั้นแหละ เมื่อสัตว์เข้าไปถึงแล้ว ทรงผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ถึงได้เป็นเนมิตกนามเกิดขึ้นว่า ธมฺโม แล้วทรงจัดผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว

สังฆรัตนะ รักษาธรรมรัตนะนั้นไว้ไม่หายไป ให้อยู่ในดวงธรรมรัตนะนั้น ปฏิบัติในดวงธรรมรัตนะนั้นไม่ให้สูญหายไป ธรรมรัตนะนั่น เป็นบ้านเป็นเรือนให้อยู่ทีเดียว อยู่ของสังฆรัตนะทีเดียว ทิ้งไม่ได้ ห่างไม่ได้ มีที่อยู่เมื่อรักษาธรรมรัตนะไว้ได้เช่นนั้น จึงได้เกิดเป็นเนมิตกนามยืนยันว่า สงฺโฆ แปลตามภาษาบาลีว่า ***ธมฺโม สงฺเฆน ปริภาวิโต*** ธรรมอันพระสงฆ์ทรงไว้ คือสังฆรัตนะนั้นแหละ ทรงรักษาไว้เป็นเนมิตกนามว่า *สงฺโฆ*

พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ นี่แหละเป็นตัวจริงหละ แต่ว่าเป็นตัวจริงนี้ยังไม่ถึงอริยบุคคล เป็นโคตรภูบุคคล พ้นจากปุถุชนไป เข้าถึงความเป็นโคตรภูบุคคล ถ้าว่ายังไม่ขาดจากโคตรภูบุคคล ยังไม่เข้าถึงอริยภูมิ ยังเป็นโคตรภูสาวกอยู่ หรือยังเป็นปุถุชนสาวกอยู่ นี้สาวกของพระพุทธเจ้ามีขีดแค่นี้ ถ้าเข้าถึง พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ดังนี้แล้ว ก็ว่า ***ภควโต สาวกสงฺโฆ*** เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาค แต่ว่าชั้นสาวกชั้นเป็นโคตรภูนี้ ได้ชื่อว่าเป็นปุถุชนสาวก ไม่ใช่อริยสาวก ที่นี้จะเข้าถึงอริยสาวกต่อไป โคตรภูนั่นเองธรรมกายธรรมกายละเอียด พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะนั้นแหละ ปฏิบัติถูกส่วนเข้า

ใจธรรมกาย
หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**กายธรรมละเอียด**

ถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึง***ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน***

ดวงศีล

สมาธิ

ปัญญา

วิมุตติ

วิมุตติญาณทัสสนะ วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕ วา เท่ากับดวงธรรมรัตนะ ธรรมกายละเอียดเท่า ๆ กัน เข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายละเอียด วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว ก็เข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึง ธรรมกายพระโสดา หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม

ใจธรรมกายพระโสดา

หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**ธรรมกายพระโสดา** วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว ถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึง***ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน***

ดวงศีล

ดวงสมาธิ

ดวงปัญญา

ดวงวิมุตติ

ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งตรงกลางนั่นก็ถึง ธรรมกายพระโสดาละเอียด ธรรมกายพระโสดา ธรรมกายพระโสดาละเอียดอย่างเดียวกัน นั่นเป็นพระโสดาแล้ว พอเป็นพระโสดาเท่านั้นแหละ เป็นอริยะทีเดียว ***อริโย สงฺฆิโก*** ทีเดียว เป็น พระอริยบุคคล นี่แหละเป็นพระอริยบุคคลในสาวกพระพุทธศาสนา

ใจธรรมกายพระโสดาละเอียด

หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็น**ธรรมกายพระโสดาละเอียด** ถูกส่วนเข้า ก็เห็น***ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน***

ดวงศีล

ดวงสมาธิ

ดวงปัญญา

ดวงวิมุตติ

ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งตรงกลางนั่น ก็ถึง ธรรมกายพระสกทาคา หน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้นไป นี่ ธรรมกายพระสกทาคา

ดำเนินไปในแบบเดิมอีก ก็จะถึง **ธรรมกายพระสกทาคาละเอียด ธรรมกายพระอนาคา ธรรมกายพระอนาคาละเอียด ธรรมกายพระอรหัต ธรรมกายพระอรหัตละเอียด**

นี่ต่อจากธรรมกายโคตรภูขึ้นมาอีก ๔ คู่ รวมเป็นพระอริยบุคคล ๘ พระองค์ นี่ยกเป็นวาระพระบาลีว่า ***อฏฺฐปุริสปุคฺคลา*** จัดเป็นปุริสบุคคล ๘ จัดเป็นบุคคล๘ หรือจัดเป็น๔ คู่ คือ พระโสดาปัตติมรรค-พระโสดาปัตติผล พระสกทาคามิมรรค-พระสกทาคามิผล หยาบ นั้นเป็น มรรค ส่วนละเอียดนั้นเป็นผล พระ

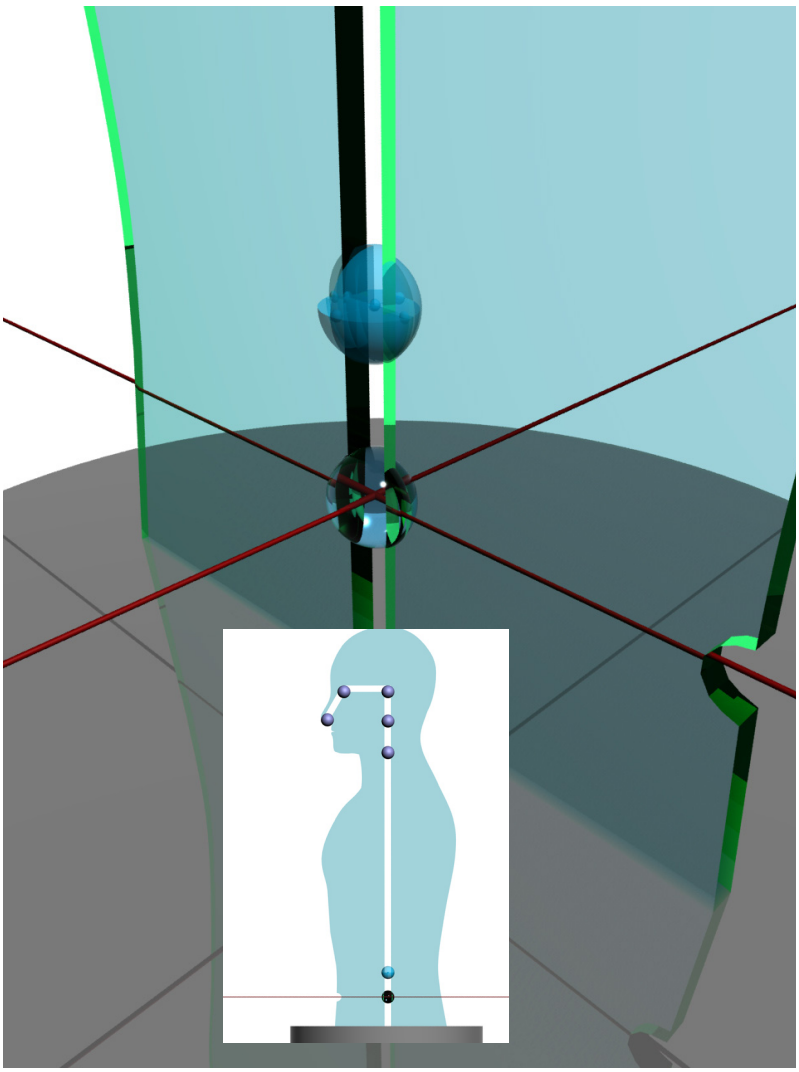

....คำว่าใจ นั้นคืออะไร? เห็นอย่างหนึ่ง จำอย่างหนึ่ง คิดอย่างหนึ่ง รู้อย่างหนึ่ง เป็นจุดเดียวกันเขาเรียกว่าใจ เห็นอย่างหนึ่ง จำอย่างหนึ่ง คิดอย่างหนึ่ง รู้อย่างหนึ่ง รวมเข้าเป็นจุดเดียวเรียกว่า ใจ ***ใจนั่นแหละที่เกิดของใจนั้นอยู่กลางใจมนุษย์นี้ สะดือทะลุหลัง ขึงด้ายกลุ่มเส้นตึง ขวาทะลุซ้าย ขึงด้ายกลุ่มเส้นตึง กลางสะดือเชียวนะ เจาะให้ทะลุตรงกัน ไม่ให้ค่อนล่างค่อนบนละ ไม่ให้ค่อนหน้าค่อนปลายนะ ขวาก็เจาะขวาทะลุซ้าย ไม่ค่อนหน้าค่อนปลายนะ ตรงดิ่งเชียว เอาด้ายร้อยเข้าเส้นหนึ่ง ข้างหน้าข้างหลัง ร้อยเข้าเส้นขึงตึง ตรงกลางเส้นด้ายจรดกัน ตรงนั้นเรียกว่า กลางกั๊ก กลางกั๊กนั้นแหละ ถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่....***

อนาคามิมรรค-พระอนาคามิผล พระอรหัตมรรค-พระอรหัตผล รวมเป็นพระอริบุคคล๘ จำพวก หยาบเป็นมรรค ละเอียดเป็นผล พระอริยบุคคล๘ นี้เรียกว่า ภควโต สาวกสงฺโฆ เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยประการดังนี้

ท่านเหล่านี้ที่มาเป็นได้เช่นนี้เพราะหลุดจากอาสวะได้ต้องไปสูง ส่วนโสดา-โสดาละเอียดยังไม่หลุดจากอาสวะ หลุดแต่เพียง สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพตปรามาส เท่านั้น ส่วนพระสกทาคา พอหลุดจากกามราคะหยาบ อย่างหยาบเท่านั้น ส่วนพระอนาคาหลุดจากกามราคะอย่างละเอียด ยังติดอยู่ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา สังโยชน์เบื้องบนอีก๕ รูปราคะกำหนัดยินดีในรูปฌาน อรูปราคะกำหนัดยินดีในอรูปฌาน มานะยกเนื้อยอตัวยังมีอยู่ อุทธัจจะความฟุ้งซ่านรำคาญยังมีอยู่ แต่พยายามให้ไปถึงพระอรหัต ตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหาน ยังมีกิเลสหมกมุ่นอยู่ในสันดานเรียกว่า สังโยชน์เบื้องบน รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา แล้วก็เข้าไปถึงพระอรหัต พระอรหัตละเอียดเป็นลำดับไป พอถึงพระอรหัตเท่านั้น ***วิราโค เตสํ อคฺคมกฺขายติ*** เป็นผู้ประเสริฐ หลุดจาก สราคธาตุ สราคธรรม หลุดจากสราคธาตุสราคธรรมทีเดียว เข้าถึงวิราคธาตุ วิราคธรรมทีเดียว เป็นพระอรหัต หน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอรหัต วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว เมื่อเข้าถึงดังนี้แล้ว ก็จะได้ชื่อว่าพ้นจากอาสวะแล้ว กามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ ถ้าพูดอาสวะก็มี ๓

วันนี้ตั้งใจจะแสดงพระธรรมเทศนาถึงเรื่องอาสวะเหล่านี้ ที่แสดงมานี้เป็นเนื้อความท้าวเรื่องนะ ก็เปลืองเวลาอยู่เหมือนกัน จะแสดงถึงเรื่องอาสวะ **อวิชชาสวะ** ตั้งใจจะแสดงอย่างนี้ **กามาสวะ** กามก็มีอาสวะเหมือนกัน ตัดออกเป็น ๒ บท กามอย่างหนึ่ง อาสวะอย่างหนึ่ง กามกับอาสวะ **ภวาสวะ** ตัดออกเป็น ภวอันหนึ่ง แต่ว่าภวนั่นตัดเป็นภพ อาสวะอีกอันหนึ่ง ภพกับอาสวะติดกันอยู่ แสดงอาสวะทั้ง ๔ ทีเดียว **ทิฏฐาสวะ** ความเห็นผิด ทิฏฐิอันนั้นแปลว่า เห็นผิด อาสวะมีอันหนึ่งอีกเหมือนกัน อาสวะในความเห็นผิด อวิชชาสวะ อวิชชาบทหนึ่ง อาสวะอีกบทหนึ่ง มันติดกันได้อย่างนี้ นี่ถ้าไม่ได้เรียนบาลีก็ไม่เข้าใจ เนื้อความเหล่านี้ก็เป็นอย่างเดียวกัน

อาสวะ นะเรายังไม่เคยได้ยินได้ฟังนัก ยังไม่เคยได้ยิน แต่สิ่งอื่นนะเคยได้ยินได้ฟังกัน แต่ส่วนอวิชชานะ เคยได้ยินได้ฟังมาก จะแปลกันลงไปจริง ๆ ว่ากระไร? กามนะ

กามก็ไม่ใช่ตัวอะไร ตัว พัสดุกาม กิเลสกาม นั่นเอง

พัสดุกามนั่นอะไร? รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ คือรสสัมผัสนั่นซิ คือ ตัวพัสดุกาม รูปที่ชอบใจ เสียงที่ชอบใจ กลิ่นที่ชอบใจ รสที่ชอบใจ สัมผัสที่ชอบใจ นั่นแหละ นั่นแหละเขาเรียกว่ากาม เขาเรียกว่าพัสดุกาม

ก็กิเลสกามละ ยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เหล่านั้นแหละ ยินดีในเสียง ยินดีในกลิ่น ยินดีในรส ยินดีในสัมผัส แกะไม่ออก ถอนไม่ออก ก็เหมือนพวกเราอย่างนี้แหละ ครองเรือนกันโด่ไปตามกันนั่นแหละ แกะไม่ออก ถอนไม่ออก พยายามฆ่ามันทุกวันทุกคืนเหมือนกันแหละ ฆ่าจนแก่คล่ำไปตามกัน นั่นแหละ ไม่ตายซักที ไม่เลิกติดในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นซักที แก้ไม่หลุด แกะไม่หลุด พาให้ภิกษุสามเณรบวชเป็นสมภาร ติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นแหละ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่น ถึงหลุดหมดไปแล้วก็ตามเถอะ เป็นนักบวชก็ช่าง ไอ้ใจไปเจอะกับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่น ถอยไม่ออกอีกเหมือนกัน ถอนไม่ออกอีกเหมือนกัน หนักเข้าถึงกับเตรียมเครื่องมือ ได้เงินได้ทองเก็บไว้ เก็บไว้ นี่พอสินสอดแล้วนี่ พอปลูกเรือนหอแล้ว อายุ ๔๐-๕๐ สึกหัวโด่ นั่นแน่จับได้ ติดอะไรละ? ติดรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นแหละ

รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นแหละ แก้มันไม่หลุด แกะไม่หลุด เพราะเหตุอะไรมันถึงแกะไม่หลุด? เข้าไม่ถึงธรรมทางพุทธศาสนา ที่เข้าจริงเข้าไม่ถึงอะไร เข้าไม่ถึงศีล ดวงศีล จริง ๆ เข้าไม่ถึง เป็นแต่รู้จักศีล รู้จักหลั่ว ๆ ไม่เห็นดวงศีลจริง ๆ ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไม่เห็น ทำไม่เป็น ไม่เห็นปรากฏก็ยังสงสัยไม่หมดสิ้นอยู่ร่ำไป ก็ต้องสึกออกมาเพราะเข้าไม่ถึง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

ถ้าเข้าถึงธรรม ๕ ข้อนี้มันก็เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด หลุดจากกายมนุษย์ไปเสีย มันก็ไม่เกี่ยวกับกายมนุษย์ไป ไอ้นี่มันไม่หลุด มันเข้าไม่ถึงนี้ ถ้าหลุดไปมันก็สบายหน่อย ถึงอย่างนั้นก็อย่าโง่ไว้ใจ มันยังมีฤทธิ์มีเดชมากนัก ให้สูง ๆ ขึ้นไป นี่เข้าถึงศีลแล้ว นี่เขาเรียกว่ากาม

อาสวะของกามเป็นอย่างไรละ เออ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นแหละ เป็นตัวพัสดุกาม ยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นเป็นตัวกิเลสกาม

ก็***อาสวะของกามนะอะไรละ?***

ไอ้รูปที่เราแลเห็นนะมันมีรสนา มันมีรสทีเดียวแหละ ถ้าตามไปเห็นถูกส่วนมันเข้าละก็ โอ้ เอาละกินไม่ลงนอนไม่ลงหละ กระสับกระส่ายทีเดียว รสมันขึ้นแล้ว รสไอ้เห็นมันขึ้นแล้ว มันดึงดูดแล้ว ไอ้ดึงดูดเป็นรส นั่นแหละเป็นตัวอาสวะทีเดียว

ไอ้เสียงละ ถ้าฟัง ๆ พอดีพอร้ายละไม่ถนัดถนี่ ไปฟังเข้าช่องเข้ากระแสเข้าคูมันละ ก็ติดมับทีเดียว ลืมไม่ได้ทีเดียว นั่งคิดนอนคิดทีเดียว ไอ้เสียงนั่นแหละมันเป็นอาสวะ เป็นรสของเสียง ของกลิ่น รสของรส

ไอ้รสของกลิ่นนะ ไอ้พวกที่ไปถูกกลิ่นพอดีพอร้ายเข้า ก็พอดีพอร้ายอยู่ ไอ้เมื่อไปถูกกลิ่นไปถูกตัวกามมันเข้า ไปถูกอาสวะมันเข้า เอาหละตานี้ไปติดไอ้กลิ่นนั่นเข้าอีกแล้ว

ไอ้รสก็เหมือนกัน ลิ้มรสไปเถอะ ถ้าว่าไปถูกอาสวะของกามเข้า เอาหละเข้าไปฆ่าสัตว์ตัดชีวิต จะเป็นจะตายหละ เพราะไอ้อาสวะนั่นมันบังคับอยู่ ติดในรสอยู่

สัมผัส สัมผัสละ อย่างไรก็สัมผัสไปเถิด ถ้าไปถูกอาสวะของกามเข้าละก็ เอ้าละถอนจากเรือนไม่ออกทีเดียว อยากจะให้ถึงเวลาสัมผัสอยู่ร่ำไป ว่าไอ้นี่ร้ายนัก ร้ายนักทีเดียว นี่สัมผัสนี่สำคัญนัก

นี่อาสวะมันบังคับเราอย่างนี้นะ ทำไมจึงจะแก้มันได้ ไม่ใช่อาสวะอย่างเดียว อวิชชาเข้าช่วยสนับสนุนด้วย อวิชชาเป็นอย่างไร? ศึกษาไปเถอะ ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่น รู้ไม่จริงทั้งสิ้น ยังสงสัยอยู่ร่ำไป สงสัยในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นแหละ ไอ้รูปดี ๆ แค่นี้ก็ยังสงสัย จะให้ดีต่อไปอีก ไอ้เสียงดีแค่นี้ก็ยังสงสัย อยากจะให้ดีต่อไป กลิ่นดีแค่นี้ก็ยังสงสัย อยากจะให้ดีขึ้นไปอีก ไอ้สัมผัสดีแค่นี้ ไอ้รสดีแค่นี้ก็ยังสงสัยให้ดีต่อไปอีก ไอ้สัมผัสดีแค่นี้ก็ยังสงสัยให้ดีต่อไปอีก มันจะให้เกินนั้นต่อไปอีกนั่นแหละ ไอ้นั่นแหละสำคัญ ถ้ารู้ไม่จริง ไม่สิ้นสุดสงสัย เป็นอวิชชาทีเดียว นี่ให้รู้จักอย่างนี้ แต่ว่าพูดถึงอวิชชาก็มันเลยไป ๆ จะว่าอาสวะของกามก่อน

อาสวะของภพต่อไป ***อาสวะของภพเป็นอย่างไร?*** อาสวะของภพนะ มีรสมีชาดแบบเดียวกัน ที่เราอาศัยอยู่นี้ สิ่งที่มี ที่เป็นแก่เรา นี่เรียกว่า ภพ

รูปมามีมาเป็นแก่เรา ก็มีเป็นภพอันหนึ่ง ไม่ว่าอะไรหละถ้ามันมามีแก่เราผืน ก็เป็นภพอันหนึ่ง ไม่ว่า

สิ่งอะไร ผ้านุ่งผ้าห่มมามีแก่เรา ก็เป็นภพ เรียกว่าภพ **ภพ**แปลว่ามี ว่าเป็น มันมีปรากฏว่าเป็นภพขึ้น สิ่งที่มามีมาเป็น สิ่งนั้นที่มาปรากฏขึ้นแล้ว อยากได้บ้านเรือน บ้านเรือนมาปรากฏเป็นภพขึ้นแล้ว อยากได้ไร่ได้นา ไร่นามาปรากฏขึ้นเป็นภพขึ้นแล้ว อยากได้อะไรสิ่งนั้นมาปรากฏเป็นภพขึ้น ที่มีเป็นเห็นปรากฏ ที่เรากำหนดว่า เป็นเรา เป็นของเรา ก็นั่นแหละเป็นตัวภพทั้งนั้น กามภพ รูปภพ กามภพไอ้นั่นเป็นกามภพ รูปภพปรากฏ รูปภพ อรูปภพ ๒ ประการนี้ กามภพติดอยู่ในกามติดอยู่กามนี้

รูปภพละ เอาพวกเทวดา พวกที่ได้รูปฌาน อรูปฌาน ไปติดอยู่แกะไม่ออกอีกเหมือนกัน อรูปภพ ไปติดอยู่ในอรูปฌาน แกะไม่ออก ติดอยู่เหมือนกัน ต้องกลับมาเกิดเวียนว่ายตายเกิดอยู่ไม่จบไม่แล้ว เพราะไอ้ที่ไปยินดีติดอยู่ในรูปภพ อรูปภพนะ นั่นอาสวะมันตรึงเข้าไว้ ชาติมันมีอยู่ ถอนไม่ออกถอนเสียดายมัน จะทิ้งก็เสียดายมัน ถ้าจะถอนจริง ๆ ก็เสียดายมัน มันไม่กล้าถอน เสียดายมัน ไอ้เสียดายนั่นตัวสำคัญนัก ถึงได้ติดอยู่ในภพ รูปภพ ก็ยิ่งติดอยู่ในรูปภพ อรูปภพ ติดแบบเดียวกันนั่น เพราะอาสวะมันดึงเข้าไว้ มันเป็นเครื่องเหนี่ยวเครื่องรั้งดึงดูดไว้ ผักเสี้ยนแท้ ๆ ยังไม่ได้ดอง รสชาดไม่ดีเหม็นเขียว แต่เมื่อดองเข้า เปรี้ยวเข้า เค็ม ๆ ดีเท่านั้นแหละ มีรสอร่อยเกินผักเสี้ยน ผักเสี้ยนอร่อยเหลือเกิน น้ำพริกขี้หนูจิ้มให้ดี ๆ หาแกล้มให้ดี ๆ เข้า ว่าลืมอื่นหมดทีเดียว นั่นแหละรสของผักดองหละ ไม่ใช่เล่น ๆ ตัวสำคัญ รสเหมือนกันหมดแบบเดียวกัน กามภพก็ดี รูปภพก็ดี ที่ติดอยู่ในภพนะ ติดอยู่ในรสชาดของภพนั่นเอง ในกามภพที่มีรสชาดของภพนั่นเอง ในกามภพที่มีรสมีชาดสำคัญนัก รูปภพก็มีรสชาดประเสริฐเลิศกว่ากามภพอีก อรูปภพก็เลิศประเสริฐกว่ากามภพอีก ประเสริฐเลิศกว่ารูปภพอีก นี้ให้รู้ว่า อาสวะของภพนะเป็นอย่างนี้ ไม่ใช่แต่เพียงอาสวะของภพเท่านั้น อวิชชาก็มีอีกด้วย ไม่ใช่ละทิ้ง อวิชชานั่นตัวไม่รู้ไม่จริงในภพ ไม่สิ้นสงสัยติดอยู่ในภพนั่น อยากจะอยู่ในภพ อยากจะติดอยู่ในภพร่ำไป เพราะอวิชชานั่นเป็นตัวสำคัญนัก นี่เรียกว่าติดอยู่ในภพ เรียกว่า ภวาสวะ

ส่วน ทิฏฐาสวะไม่อยู่ในประเด็นนี้ แต่เอามาอธิบายด้วย ติดอยู่ในความเห็น ความเห็นนั่นไม่ใช่พอดีพอร้ายนะ รบกับเกาหลีนะ รบกับไต้หวันนะ เวลานี้นะรบกันยุ่งเหยิงหมด ยุ่งยากมากมายเทียวนะนั่นแหละ นั่นเรื่องอะไรละ? ***ทิฏธาสวะ*** ความเห็นนั่นมันไม่ตรงกันหละ มันแก่งแย่งกันหละ มันไม่ถูกต้องร่องรอยกัน อวดความเห็น อวดเชิดความเห็นกันหละ ต้องประหารซึ่งกันและกัน ไม่ใช่พอดีพอร้าย ***ทิฏฐิ ๆ นะ นั่งอยู่ดี ๆ นะ ลุกขึ้นรบ ขึ้นตี ขึ้นต่อย ขึ้นยิง ขึ้นแทงกันทีเดียว นั่นเพราะอะไร? ที่เป็นเช่นนั้นเพราะความเห็นของตัวไม่ตรงกัน*** ทำตามความเห็นของตัว ความเห็นมันก็มีรสมีชาดเหมือนกัน ไม่ใช่พอดีพอร้าย เออ เวลาจะไม่พอ ย่อเสียเถอะ แบบเดียวกัน รู้จักความเห็นละก็เป็นอาสวะเหมือนกัน ยังมีอวิชชาแอบอยู่ด้วย อวิชชาสวะ อยู่กลาง ๆ รู้ไม่จริงด้วย ไอ้รสชาดของรู้ไม่จริง มันก็เหมือนเกลือกกลั้วอยู่เต็มไปด้วยทีเดียว ถอนไม่ออกทีเดียว รู้ไม่จริง ด้วยรสชาดของรู้ไม่จริง มันบังคับบัญชาแน่นหนาอยู่ ออกไม่ได้ ถ้าไก่ก็ติดอยู่ในกะเปาะฟองไข่ ถ้ามนุษย์ติดอยู่ในกามภพ ติดอยู่ในรูปภพ ติดอยู่ในอรูปภพ ออกไม่ได้ เพราะอวิชชาสวะนี้เองออกไม่ได้ ถ้ารู้จักอวิชชาสวะแล้ว เหมือนอย่างกับพระอรหัตที่แสดงในเบื้องต้นนั้นนั่นแหละ พ้นจากอวิชชาไป นี่อาสวะเป็นสำคัญ นี้ตั้งใจจะอธิบายในเรื่อง อวิชชาสวะ นี้ให้เข้าใจ กามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ

อวิชชาสวะ นี่สำคัญนักทีเดียว เมื่อเข้าใจดีแล้วจะได้พาตนหลีกลัดลุล่วงพ้นจากเครื่องถ่วง เครื่องรั้ง เครื่องตรึง ทั้งหลายเหล่านี้ มีนิพพานเป็นที่ไปในเบื้องหน้า ท่านได้วางในบทเบื้องท้ายว่า

ตตฺถ อปฺปมาเทน สมฺมา เทตพฺพํ ในเหตุนี้ ท่านทั้งหลายไม่ควรประมาท อย่าเลินเล่ออย่าเผลอตัว ถ้าเผลอตัวไป วันคืนล่วงไป ๆ ๆ นะ ไม่รอใครนะ เรารอใครก็ช่างเถอะ ความตายไม่รอเลย ความตายไม่รอเลยสักวินาทีเดียว วันคืนเดือนปีล่วงไปเท่านั้น ท่านจึงได้วางตำรับตำราไว้ว่า

อจฺเจนฺติ กาลา ตรยนฺติ รตฺติโย วโยคุณา อนุปุพฺพํ ชหนฺติ เอตํ ภยํ มรเณเปกฺขมาโน กุสลานิ กยิราถ สุขาวหานิ แปลเนื้อความว่า กาลเวลาผ่านไป ราตรีล่วงไป ชั้นของวัยละลำดับไป ไม่เหลือเลย เด็กก็ละเรื่อยไปจนถึงแก่เฒ่าชรา ละหมดไม่เหลือเลย ละไป ผู้มีปัญญาเห็นเหตุนี้ ว่าเป็นภัยในความตายทีเดียว ก็ความตายทั้งนั้น พวกนี้ไม่ใช่อะไร มีชีวิตอยู่ทั้งนั้น ว่าข้อนี้เป็นภัยในความตาย

ท่านทั้งหลายเมื่อรู้จักเช่นนี้แล้ว ก็ควรเร่งทำบุญ บุญทั้งหลายนั่นแหละ อันจะนำความสุขมาให้ เหมือนเจ้าภาพได้อุตส่าห์มาทำบุญทำกุศลวันนี้ เข้าใจว่ากาลล่วงไปกาลผ่านไป ราตรีล่วงไป ชั้นของวัยก็ละลำดับไป ไม่เหลือเลย เพราะฉะนั้น จึงได้เร่งอุตส่าห์พยายามอยู่ถึงนครชัยศรี รวมกันมาเกือบตั้ง ๕๐ คน หรือ ๕๐ คนกว่าเสียอีก วันนี้มาบริจาคทานที่วัดปากน้ำ มาทำกุศลนี่แหละ ทำกุศลแล้วได้กุศลนั่นแหละ จะให้ถึงซึ่งความสุขแท้

เหตุนี้แลท่านบรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า ด้วยอำนาจสัจจวาจาที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติเทศนามา ตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแด่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี่ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติยุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยมความเพียงเท่านี้ **เอวํ** ก็มีด้วยประการฉะนี้

Photo by Chutima Jieamrattana

น มุณฺฑเกน สมโณ, อพฺพโต อลิกํ ภณํ, อิจฺฉาโลภสมาปนฺโน,
สมโณ กึ ภวิสฺสติ, โย จ สเมติ ปาปานิ, อณุํ ถูลานิ สพฺพโส,
สมิตตฺตา หิ ปาปานํ สมโณติ ปวุจฺจติ

บุคคลไม่ชื่อว่าสมณะ เพราะความเป็นผู้มีศีรษะโล้น ผู้ไม่มีวัตร พูดพล่อย ๆ อยู่
ประกอบด้วยอิจฉาและโลภะ จักชื่อว่าเป็นสมณะ อย่างไรได้

ส่วนว่าชนใดย่อมระงับบาปทั้งหลายน้อยและใหญ่ทั้งปวงได้,
ชนนั้น เราเรียกว่า สมณะ เพราะความที่บาปทั้งหลาย เป็นกิเลส
อันเขาระงับเสียแล้วนั่นเทียว

(มีมาในพระธรรมบท ธัมมัฏฐวรรคที่ ๑๙ ข้อ ๑๙๘ เรื่อง หัตถกภิกขุ)